

בהיכלא דמלכא

שיחות קודש מכ"ק מרן רבינו זי"ע

בביקורו אצל כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ שליט"א מאנסי

ה' וישלח שנת תש"מ לפ"ק

אדמו"ר מוויזשניץ: דער זיידע יטב לב איז אמאל געווען ביים תורת חיים?
רבינו: איך האב דאס געהערט פון פעטער ז"ל, אז אלס אינגערמאן (אז היה אצלו), ער האט דעמאלטס נישט געהאט קיין פרנסה.^א

אדמו"ר מוויזשניץ: בעפאר ער איז געווען אין סיגעט?

רבינו: יא, דער תורת חיים האט אים דעמאלטס געהאט געזאגט, אז ער וויל זיך משדך זיין, (איך מיינ מיט זיין איידעם ר' פנחס יוסף), דער זיידע ז"ל האט דעמאלטס געקלערט, אז ער וועט זיך משדך זיין מיט אזא גרויסן רבין, וועט אים דאס נאך מער קאסטן, ער האט נישט געהאט קיין חשק געהאט, ער האט נישט געענטפערט אויפן פלאץ. ער האט דעמאלטס געהאט זיין זוהן דעם טעטש'ער רב רבי אלי' בצלאל, שפעטער האט ער חתונה געהאט (עם בת הגביר הנכבד ר' נטע שיפף ז"ל מברוג'ל), עס האט זיך למעשה עפעס נישט געפירט (כי היא נסתלקה בשנה הראשונה לנישואיהם).
דער תורת חיים האט שוין דעמאלטס נישט געלעבט, ער האט געקלערט ביי זיך, אז דער תורת חיים האט דאס געמיינט. האט ער זיך מיישב געווען, אז ער וועט געוואר ווערן וואס עס טוט זיך ביי ר' פנחס יוסף'ן אין שטוב, צו זי האט שוין חתונה געהאט, ביזדערווייל האט ער געהערט אז זי האט חתונה געהאט און עס האט זיך דארט אויך נישט עפעס געפירט... האט ער געשיקט אנטראגן דעם שידוך, אזוי איז ער געווארן דארטן אן איידעם.^ב

א טעם נסיעתו להרה"ק מקאסוב זצ"ל, סיפר כ"ק מרן רבינו זצ"ל בהזדמנות אחרת ששמע מדודו הק' מרן רביה"ק זי"ע, ק"ז מרן הייטב לב היה דר בעיר איהעל, וכידוע הלשינו עליו שהיות שעיר איהעל שייך למדינת אונגארן, והוא ז"ל נולד במדינת פולין בעיר דראהביטש שבגאליציע, ומלכות אונגארן הקפידו מאוד ע"ז, ע"כ היה צריך לארוז חפציו ולעזוב את מדינת אונגארן. ומשם הגיע מרן הייט"ל לגאליציע, (ואז נסע למרן הקדוש בעל דברי חיים זי"ע שבא אח"כ לעזרתו שעל ידו קיבל את הרבנות בגארליץ, שהיה שייך למרן הד"ח שהי' בגלילותיו) והיה שבור מאוד מזה שאבד את פרנסתו ולא היה לא לחם חקן, וטפלו תלויין ב', ע"כ התחיל לנסוע לעיירות כדאי שיטילו מלאי לכיסן של תלמידי חכמים. ואז הגיע ג"כ לקאסוב והסתופף בצל הרה"ק מקאסוב זצ"ל.

ב בייטב פנים (פרשת החודש, ח"ב עמ' נ"ט) כתב לפרש לשון הפיוט, ומסיים שם וז"ל: "שוב שמעתי זה על שם מחותני הרב הקדוש מהר"ח מקאסוב זצ"ל ונהנית", עכל"ק.

בהיכלא דמלכא

איך האב געהערט די מעשה פון פעטער ז"ל ווען ר' אלי' איז א חתן געווארן^ג,
ביי די תנאים האט דער פעטער דאס דערציילט.^ד

*

אדמו"ר מוויזניץ: פארוואס האט דער רבי אויפגעהערט צו עסן פיש פסח?
ער האט פלוצלונג אויפגעהערט? די ערשטע יארן פלעגט ער עסן, איך הער, אז
ער האט שפעטער אינגאנצן אויפגעהערט.^ה

אין סיגעט האט מען געגעסן?

רבינו: יא, לעבעדיגע פיש.^ו

ג הרב אלי' בצלאל ט"ב שליט"א מבאניא חתנו של הגה"צ רבי חיים שלמה
מסטריזוב ז"ל.

ד ובס' נזר החיים מביא בשם הרב חיים שנעבאלג ז"ל, ששמע מפי כ"ק מרן רבינו
הגה"ק בעל ברך משה זי"ע, כשסיים רבינו לספר את הסיפור, העיר: "א דיבור פון א
צדיק!"

ה עיי' במחזור דברי יואל על פסח (עמ' מ"ח) כשרבינו הק' התגורר באורשיווא
ובקראלי היה אוכל דגים בפסח שנקנו בעודם חיים, והוכנו ונתבשלו לפני החג לצורך
כל ימי הפסח, כאשר נהג אביו הק', אולם כשנתקבל לאב"ד בעיר סאטמאר לא אכל
דגים, מחמת תקנה קדומה שהיה שם מהאב"ד הגאון רבי יהודא גרינוואלד זצ"ל
שתיקן שלא יאכלו דגים בפסח, מחמת שראה פעם בבית יהודי בריכה של דגים שהיה
בו הרבה פירורי חמץ, ונזדעזע מזה ופירסם איסור לאכול דגים בפסח, ובמקום דגים
אכל רבינו מאכל מבשר טחון ומבושל כעין דגים ממולאים (המכונה בעולם בשם 'פאלטשע
פיש', אך רבינו הקפיד על כינוי זה באמרו שאינו נכון), ואח"כ כשהגיע רבינו לאמעריקא אכל
דגים בפסח שנקנו בעודן חיים כנ"ל, והיון מסננים מקודם את המים אשר בו בישלו
את הדגים, ופע"א שכחו לסנן את המים לפני שבישלו בה את הדגים, ואמר אז רבינו,
'הלא הייתי רב בעיר סאטמאר, וגם בעיר סאטמאר לא אכלתי דגים בפסח מחמת תקנת
הגר"י גרינוואלד, ע"כ גם כעת לא אוכל דגים בפסח', ובשנה אחריה שוב אכל דגים
בפסח, אולם ברבות השנים הפסיק לאכול דגים בפסח, כיון שהיה טורח מרובה להכין
את הדגים לכל האוכלים על שולחנו הטהור, ולא רצה להקל לאנשים אחרים ולהחמיר
רק לעצמו, וע"כ חדל מאכילת הדגים.

ו עיי' פמ"ג (א"א סוס"י תמ"ז) וז"ל: דגים חיים שקורין קארפין שולחים מעיר לעיר,
וכדי שישארו חיים, מניחים פרוסה חמץ עם יין שרף לפיו, הנה עד הלילה אף שמת
ונשאר בפיו יש לצדד להיתר לצורך שמחת יו"ט ומדיח יפה שלא יהא נשאר בעין
וכו', אבל בפסח אם נשאר חיים אין חשש, ועיי"ע בארחות חיים (סי' תמ"ז ס"ק כ"ב).

ז עיי' בס' דרכי חיים ושלום (סי' תר"ו) שאכלו דגים בסעודה ודקדק שיהיו
נקנים בעודם חיים כי זולת זה לא אכלן בפסח, ועיי"ש שמציין את הפמ"ג הנ"ל

בהיכלא דמלכא

אדמו"ר מוויזניץ: די ערשטע יארן האט ער יא געגעסן. צוויי זאכן האט ער משנה געווען שפעטער, דאס עסן אין די סוכה שמיני עצרת, און די פיש (פסח).

רבינו: אין קראלי איז זיין שטוב געווען אפן צום זייטיגן ביהמ"ד, דארט איז געווען די סוכה, איז מען געזעצן שמיני עצרת אין די סוכה.^א

אדמו"ר מוויזניץ: דאהי, האט ער אנפאנג אויך נישט געגעסן אין די סוכה, שפעטער יא, נאכדעם האט ער אויפגעהערט.

רבינו: אין סיגעט איז מייסטענס געווען זייער קאלט סוכות^ב, [דאהי איז שוין

וכנראה מפני חשש שהיה אז נשאר מנהגם גם היום שלא לאכול דגים, וכ"ה בווזניץ, נדבורנא שאין אוכלים דגים אלא אוכלים מאכל 'פאלטשא פיש' מאכל העשוי מבשר טחון במקום דגים.

ועיין בשו"ת שיח יצחק (סי' ר"ו) שכתב בשם הס' יפה ללב דיש לאכול דגים לזכר דאיתא (סוטה י"א ע"ב) הקב"ה הזמין להם דגים קטנים בכדיהן, ובגמ' פסחים קי"ד ע"ב מאי שני תבשילין חזקיה אמר אפילו דג וביצה שעליו.

ז הנה בשנים קדמוניות בישבו באמעריקא ערך השולחן הטהור בליל שמיני עצרת בהביהמ"ד שבביתו כמו שנהג באיראפא וכפי שנהגו אבותיו הק' שלא לאכול שמיני עצרת בהסוכה, אך בשמיני עצרת בשנת תשט"ז כשנתרבה הציבור בליעה"ר ובביהמ"ד שבביתו נעשה צר מהכיל, ובהביהמ"ד הגדול לא יכלו לערוך את השולחן כי הוציאו את כל הספסלים והשולחנות מחמת הריקודין בעת ההקפות, אז שינה ממנהגו והתחיל לערוך שלחנו בהסוכה הגדולה, והיה רגיל לומר בכל שנה ושנה שאוכל בהסוכה מחמת אפס מקום בלבד, ואכן משנת תשכ"ח לפ"ק כאשר רבינו נחלש בעווה"ר והפסיק לערוך שולחנו ברבים, חזר לאכול בביתו בליל שמיני עצרת.

ח הקרבן נתנאל כ' וז"ל: אם באותו יום עת צינה או רוחות או שום שינוי אויר, אין מן הראוי לאכול בסוכה ביום שמיני שהוא ספק שביעי. ובתשו' מהרש"ג (סי' ל"ה) רוצה להעמיס בדברי הקרבן נתנאל שכוונתו רק אם הקור גדול, ומפורש יוצא באוצר החיים להגה"ק מקאמארנא (פרשת אמור מצוה שכ"ה) וזה לשונו: ובשמיני עצרת שרוב פעמים קר ורוחות שאינם טובים במדינות אלו, ומוכח דיושב לשם מצוה, אסור לישוב בסוכה בעת הזה, דעובר על בל תוסיף אם לא שאויר צח וזך דנהנה בישיבתו מצוה לקיים דברי חכמים ויכוון שיושב לשם תענוג, עד כאן לשונו.

וכן איתא בהגהות הרה"ק מקאמארנא הנ"ל על הש"ס, על דברי הרא"ש שכתב פעמים שסוכתו עריבה עליו ואוכל בה אפילו ביום טוב אחרון, וזהו לשונו השייך לענינו: אבל במדינתנו שרוב פעמים האויר מצונן ביותר ומצטער פטור אף בימי החג ובפרט בשמיני בודאי נראה כבל תוסיף, ודבר זה שכיח שאין האויר זך בודאי נראה כבל תוסיף, לכן מנהג רבותי הקדושים שלא ישבו בסוכה כלל בשמיני עצרת, כי אין הסוכה עריבה על כן פטור מן הסוכה בשמיני עצרת וגם איסור בל תוסיף יש במדינותינו אלו עד כאן לשונו.

בהיכלא דמלכא

נישט געווען נאר היים],^ט

אדמו"ר מוויזניץ: דער מגיד (המגיד הק' ממעזריטש זי"ע) האט אויך געגעסן אין די סוכה.^י

ועיין בשו"ת מנחת אלעזר (ח"ד סימן ל"א) ומאריך שם באריכות גדול אודות זה הענין, ומביא שם ג"כ זה הספר מקראי קודש (להגה"ק מו"ה יוסף סאמיגה ז"ל שהיה בזמן הרמ"ע מפאנו ז"ל) וזה לשונו שם: והיוצא מסוכה לגמרי ואין אוכל בה כלל ביום שמיני חג עצרת נחשב לו כאלו מקדש שמו ברבים עיי"ש. ומסיים שם המנחת אלעזר: ומי האיש הירא את דבר ה' הרואה דברים חמורים ונוראים כאלו על היושב בסוכה בשמיני עצרת יוצאים מפי גאון גדול מהראשונים בקדושה וטהרה, ולא יחרד, וזה הספר מובא כמהרש"א ובשער המלך על הרמב"ם עיי"ש.

ועיין בס' אילנא דחיי (ח"ב אור הנר) בשם הרה"ק ר' יצחק מנעשכיו ז"ל שלא לישב בשמיני עצרת בסוכה, ואמר הה"ק מהר"י הנ"ל מה דאיתא בגמרא והלכתא מיתב יתבינן, על כרחך צריכים לומר שאם רוצה לישב יכול לישב ואין עובר משום בל תוסיף, והוא הדין דאם רוצה לישב בבית שרי גם כן עד כאן לשונו.

ט עיין במחזור דברי יואל (על סוכות ח"ב עמ' ר"פ) שפע"א אמר שזקיננו הק' מרן הייטב לב אם לא היה ציבור גדול, והאוויר היה צח ונקי, אז היה אוכל ג"כ בהסוכה בשמיני עצרת.

וכן עיי"ש שבסעודת ל"ג בעומר שנת תשי"ח נסתובבה השיחה אודות מנהג הצדיקים באכילה בסוכה בשמיני עצרת, ורבינו אמר טעם הדבר שתלמידי הבעש"ט לא אכלו בהסוכה בשמיני עצרת, לפי שלא הורגלו לנסוע להסתופף בצל צדיקים בימים הראשונים של היו"ט סוכות, לכן לא הקימו סוכות גדולות, ולימים האחרונים של החג כבר הגיעו ציבור גדול, ולא יכלו להסתופף בהסוכה, ע"כ ניהלו שולחנם הטהור בבית.

י אגב, עיין בארחות חיים – ספינקא (סימן תרסח סעיף ד) שהביא בשם ספר הדרת קודש ששמע שהגה"ק מאפטא לא היה אוכל בסוכה, ובספר משמרת שלום (סימן מו עמ' כ טור ד ד"ה ודע) כתב ששמע שכמה מהקדושים מתלמידי המגיד ממעזריטש לא אכלו בסוכה כלל בשמיני עצרת, רק ביום היו מקדשים בסוכה ואוכלים פת הבאה בכסנין ונפטרים לביתם. ובשו"ת מנחת אלעזר (חלק ד סימן לא) ד"ה הנה הביא שזקיננו הגה"ק בעל בני יששכר בהיותו במונקאטש נהג לאכול בסוכה בשמיני עצרת, ואחר כך שינה מנהגו ונהג רק לקדש בסוכה ביום, ובירך שם המוציא ואחר כך גמר הסעודה בבית.

ועיי' בספר שיחות חיים (דף טז ע"ב) מובא מה שסיפר פעם הגה"ק ממאגלניצא זי"ע אודות החילוקי דיעות שבין הגה"ק החוזה מלובלין ובין הגה"ק היהודי זי"ע, שהיהודי הקדוש נהג לאכול בסוכה, והרבי מלובלין לא

אכל, ואמר הוא ז"ל שהיהודי הקדוש היה לו סוכה בהבית אשר אכל שם כל השנה, והיה מנהגו כשפתחו הגג של הסוכה ערב סוכות נשאר כן פתוח עד אחרי שמיני עצרת והרבי מלובלין היה לו סוכה מיוחדת ובשמיני עצרת הלך מהסוכה

בהיכלא דמלכא

רבינו: שידוכים, א טייל זענען מקפיד נישט חתונה צומאכן אג"ה יא, דער זיידע
דער ייטב לב אין די תשובות האלט אז עס איז נישט קיין קפידא. יב

אדמו"ר מוויזניץ: ניין (בתמיה)?

רבינו: ער זאגט, אשירה לה' כי גאה גא"ה. דער פעטער ז"ל האט אויך
קיינמאל נישט מקפיד געווען.

אדמו"ר מוויזניץ: קידוש מאכן מיטן טלית איז אויך נאר געווען פון ווען
ער איז צוריקגעקומען פון ארץ ישראל יג, ער פלעגט נישט פארדעם קידוש מאכן
מיטן טלית.

להבית, ובזה היה מחלוקת בין התלמידים מקצתם אמרו, שאם לא היה להיהודי
הקדוש הסוכה בתוך הבית אשר אכל שם כל השנה, היה גם כן אוכל בשמיני עצרת
בבית, ומקצתם אמרו שאם לא היה

היהודי הקדוש רוצה לאכול בסוכה היה סוגר הגג קודם שמיני עצרת, וסיים
הגה"ק ממאגלניצא: אני יודע הטעם, אף על פי כן אין אני מצוה לאכול בשמיני
עצרת בסוכה, רק לעשות קידוש וכו' עיי"ש.

יא דבס' זכירה (עניני תפילת הדרך) מובא שאין מתחילין לצאת לדרך וכדומה בימי
א' ג' ה' לחודש, וע"כ היה שהקפידו לא לעשות שמחת נישואין בימים אלו, עיין
בשדי חמד (מערכת חתן וכלה אות כ"ד).

יב עיין בשו"ת אבני צדק שכתב לגבי כניסה לדירה בימי א' ג' ה', וז"ל: אשירה
לה' כי גאה גאה, ר"ל אפילו על גא"ה, דהיינו א' ג' ה' לחודש, שהרי סוס ורוכבו רמה
בים, כמו כן יכול לשנות מזל אג"ה לטוב, והבוטח בה' חסד יסובבנו, עכ"ל. והדרכי
תשובה (יו"ד סי' קע"ט ס"ק י"ד) עיין דברי האבני צדק גם לגבי זמן קביעות נישואין,
דשניהם במזלא תליא מילתא.

אמנם אגב, עיין בס' דרכי חיים ושלום (בהשמטות לאות תתרמ"ז) מכתב מהדרכי
תשובה שכתב לא' שהיות שמקובל מאבוב"ק להקפיד שלא לעשות נישואין בימי
אג"ה וכו'.

ורבינו הק' בעל הוי"א מ"מ ז"ל היה משיב לכל שואל להתיר ולא לחשוש, והי'
מזכיר דברי ק"ז הייטב לב ז"ל בשו"ת אבני צדק, אבל אם הי' רואה שהשואל נוטה
קצת להחמיר מצד מנהג אבותיו וכדומה, צוה לו להחמיר.

יג עיין בזמירות דברי יואל (סדר ליל שב"ק) שמובא שרביה"ק בעל הוי"א מ"מ זי"ע
לא רצה ללבוש טלית כליל שב"ק בגודל ענותנותו, עד שהגיע לארה"ק בשנת תרצ"ב
וראה את אנשי ירושלים שמתעטפין בטלית בשעת התפילת קבלת שבת, אז גם נתעטף
כליל שב"ק ומני אז המשיך במנהג זו.

ועיין בקובץ בית אהרן וישראל (שנה י"ח גליון ב') שכן היה מנהג המקובלים
וקהילות תימן להתעטף בטלית בשעת קבלת שבת, וכן נתפשט המנהג אצל כמה

בהיכלא דמלכא

רבינו: ער האט נישט געהאט קיין י"ב חלות, אין סיגעט האט מען יא גענומען^ד, בכלל איז געווען אין סיגעט אז מען דארף נישט נאכמאכן דעם טאטן^{טו}, עס איז נישט געווען קיין דוקא.

מקהילות החסידים שהגיעו לארץ הקודש מקדמת דנא על פי הנהגתו של הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטעפסק זיע"א, והנהיגו הרב החסיד רבי נפתלי צבי זצ"ל נכד הבעש"ט זיע"א מנהיג קהילות החסידים בעיה"ק טבריא ת"ו בעת שייסד בה את המנין המיוחד לחסידי קארלין, ואח"כ נתקבל גם בערי הקודש ירושלים וצפת ת"ו.

והמקור מהגמרא (שבת קיט.) רבי חנינא מתעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואומר בואי כלה, וברמב"ם הל' שבת (פ"ל ה"ב) "איזהו כבוד, זה שאמרו חכמים ומתעטף בציצית ויושב בכבוד ראש ומיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך, והחכמים הראשונים היו מקבצים תלמידיהן בערב שבת, ומתעטפין ואומרים בואו ונצא לקראת שבח המלך".

יד כן ידוע מה שסיפר מרן רבינו הק' בעל הדבר"י זי"ע שאכן אחד מהענינים שהשתוקק מרן הישמח משה ז"ל לעשות ולא עשאו מפני שלא נתגלה לו מן השמים, היה ענין סידור י"ב חלות בסעודת ש"ק, שלא לקח י"ב חלות כמנהג כל הצדיקים לפי שלא גילו לו מן השמים. (כמובא בקונ' תהלה למשה ובשאר מקומות).

והנה הוא לדבר פלא שגם רבינו שינה בזה ממנהג אבותיו הק' וכל הצדיקים שלקחו י"ב חלות בסעודות שבת, וגם אביו מרן הקדושת יום טוב לקח י"ב חלות, אבל רבינו לא לקח י"ב חלות, וכשנשא רבינו בזיוו"ש את הרבנית הצדיקת ע"ה שמבית אבותי' היתה רגילה לאפות י"ב חלות לכבוד שבת, רצתה גם היא לאפות י"ב חלות לרבינו, אולם רבינו אמר לה שהוא יודיע לה מתי תתחיל בזה, ואף פעם לא צוה לה לעשות י"ב חלות, והרבנית הצדיקת ע"ה עשתה מדעת עצמה חלה אחת קלועה מי"ב חלות.

לעת זקנותו של רבינו בשבתו בקרית יואל בא פעם ח"א הגה"צ ממוזשאי זצ"ל לבקר אצל רבינו ותחת אחד השיחים שאל את רבינו למה אינו לוקח י"ב חלות, והשיבו רבינו בצחות: וכי אותם שלוקחים י"ב חלות כבר שאלת אם יודעים טעם הדבר.

זו עיי' בס' לקוטי תורה דברי אמונה (שובבי"ם ח"ב) שכ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל סיפר ששמע מפי מרן רבינו הק' בעל הדבר"י זצ"ל שמרן הק' מצאנו זי"ע היה נוהג לקחת בכל סעודת שב"ק י"ב חלות, ואחר ההסתלקות לא נהג בנו הרה"ק משינאווא אחריו במנהג זה. ובערך בשנה האחרונה לפני הסתלקותו התחיל ג"כ להתנהג לקחת י"ב חלות ושאלוהו לפשר הדבר, אמר, שעד עתה לא השיג את הסוד של י"ב חלות ולכן לא לקחם, אבל עתה כשהשיג את הסוד ג"כ התחיל לקחת.

ובספרו אסיפת מכתבים (ח"א כ.). דימה לזה מאמר חז"ל בגמ' חולין (קה), אמר מר עוקבא אנא להא מלתא חלא בר חמרא לגבי אבא וכו', ולכאורה קשה מדוע מתנצל

בהיכלא דמלכא

אזוי אויך חנוכה ליכט צינדן דער זיידע (י"ט"ל) פלעגט צינדן אין א שטריימל, דער זיידע קדושת יו"ט האט נישט געוואלט אנטוהן דאס שטריימל.

אדמו"ר מוויזניץ: ביי א ברית זענען זיי געגאנגען אין א שטריימל.

רבינו: אינדערהיים איז מען געגאנגען (כשנתכבד בסנדקאות), דאזי האט ער (רביה"ק) אויפגעהערט, ער פלעגט גיין אינדערהיים צו די סעודה אויך. (היינו שהיה עולה לבית היולדת לומר מזל טוב).

הרה"ח רש"י געלבמאן ע"ה: מיין שווער איז אמאל געווען אמאל ווען דער רבי איז געגאנגען מבקר חולה זיין די ערשטע רביצין ע"ה, ער איז געקומען פונקט פון א ברית מיט א שטריימל, האט אים די רעביצין געפרעגט, וואס איז דאס שטריימל היינט? האט דער רבי געזאגט, אז ער קומט פון א ברית, האט די רעביצין געזאגט, אז די ברית איז א תירוץ, דו זוכסט צו גיין אין א שטריימעל, די ברית איז נאר א תירוץ.

איינמאל האט די רעביצין געבעטן דעם רבין וועגן י"ב חלות, האט דער רבי געזאגט, אז דער זיידע (יש"מ) האט נאר געטון אז ער האט געהערט א כרוז פון הימל, איך הער נאר כרוזים פון דיר...

אדמו"ר מוויזניץ: מען האט געזאגט "ידיד נפש" פאר הודו?¹⁰.

רבינו: יא, עס איז דא מנהגים פון סיגעט וואס קומען פון קאסוב.

ביי אונז אין הויז האט מען א געוואלדיג.... ווייל ווען דער ייט"ל איז געקומען קיין סיגעט איז אלעס געווען בעלי בתים, יעדער האט געוויסט אז קאסוב האט

שהוא שינה מאביו הלא היה יכול ג"כ להחמיר בזה, אמנם הוא היה מרגיש שאינו במדריגה כמו שנאמר באברהם שנא' במשה ואהרן וגדול מה שנא' במשה ואהרן ממה שנא' בדוד וכו' עיי"ש, וקשה וכי לא יכלו גם אלו לעשות כהראשונים, אלא אם אינם במדריגה זו הרי זה רק "נאכגעמאכט" ונודף בה ריח דשיקרא ח"ו.

זו עיי' בס' לקט הקמח החדש (סי' נ"א ס"ק ד) יש מנהג לומר קודם הודו מזמור לדוד כמנהג חסידי צאנז סיגעט, וי"א הפיוט ידיד נפש כמנהג קאסוב וויזניץ, וכ"כ גם הגה"ק מבוטשאטש בסידורו.

ומרן הייטב לב בבואו לסיגעט שינה ממנהגו והתחיל לומר ידיד נפש לפני הודו שעד אז נהג לומר מזמור לדוד (תהלים ט"ו) כמנהג מרן הישמח משה, ורבינו הק בעל הויא"מ זי"ע סיפר כי ג' דברים שינה הייט"ל ממנהגו מחמת מנהג המקום, וזו הוא אחד מהן. (תולדות הימים – מחזור דבר"י). ועיין בסידור דעת קדושים להרה"ק מבוטשאטש טעם לאמירת ידיד נפש.

בהיכלא דמלכא

געפירט.... ביי אונז האט מען שוין אפי' נישט געוויסט אז פסח, עס איז געווארן אזא קפידא...¹

אדמו"ר מוויזניץ: ר' מרדכי ווילינגער [מזקני תלמידי מרן העצי חיים זי"ע] האט מיר דערציילט, אז דער זיידע [הגה"ק האהבת ישראל מוויזניצא זצ"ל] איז אמאל געווען אין סיגעט דער עצי חיים האט אים געוואלט צוריקגיין אויף א ווייט...

(ושאלו העצי חיים מתי אתם נוסעים בחזרה, אמר אא"ז ז"ל עכשיו. ותיכף נסע לבקר את אא"ז באותו קרון שנסע אא"ז, וכל עיר סיגוט היו משתוממים, שנסעו על קרון אחד.)

כאן נפסק הטעיף וחבל על דאבדין

יז לכאורה דברי מרן זי"ע מוסב על ענין בישול געבראקט"ס באחרון של פסח בכלים מיוחדים דהיינו שהגה"ק בעל ייטב לב זצ"ל לא היה לו החומרא של כלים מיוחדים לאחרון של פסח, עד שבא לסיגעט, ושם דרו כמה חסידי קאסוב וויזניץ והם השתמשו בכלים מיוחדים, ומאז גם הוא התחיל לנהוג כן.

אגב, מן הענין לציין שבס' המאזרני חי"ל (עמ' קנ"ח) מביא שהרה"ק הישמח משה זי"ע היה נוהג לספור ספירה לפני עלינו, אך הייטב לב כשעבר לגור בעיר סיגעט שינה מנהגו מחמת כי רוב תושבי המקום היו חסידי וויזניץ ומני אז התחיל לספור ספירה אחר עלינו לשבח, ולעומת זה הגה"ק האהבת ישראל כאשר עבר לגור בעיר גרויסווארדיין ששם רוב תושבי המקום היה מנהגם לספור לפני אמירת עלינו, שינה ממנהגו והתחיל לספור לפני תפילת עלינו.